



**שלבי טקס החתונה הרפורמי**  
**תוכן ומשמעות אל מול המנהג המסורתי**

טקס החופה והקידושין כולל כמה שלבים מרכזיים, החתימה על הכתובה, הכניסה לחופה, שתחיתה מתקיימים טקס האירוסין וטקס הקידושין, כאשר הקראת הכתובה חוצצת ביניהם. לכל אחד מקטעים אלו היסטוריה ומשמעות הבאים לידי ביטוי בטקס הרפורמי.

הטבלה הבאה מרכזת את השלבים המרכזיים בטקס, את משמעותם ואת ההבדלים המרכזיים בין טקס החתונה הרפורמי לטקס המסורתי:

**א. חתימה על הכתובה במעמד בני הזוג, הוריהם והעדים.**

<p>רבע שעה לפני החופה מתכנסים החתן והכלה, ההורים והעדים לחתימה על הכתובה (אשר תוקרא במהלך הטקס) ולצורך קבלת הסבר על החופה ושלביה. משלב החתימה יוצאים ישירות לחופה, כך שבשלב זה ניתנת לחתן ולכלה השהות להתארגן ולהתכונן לטקס.</p>	<p><b>תוכן ומשמעות</b></p>
<p>הכתובה היא מסמך משפטי בו מתחייב החתן על סכום הפיצויים אותו ישלם לכלה במקרה של גירושין או אשר יימסר לכלה לאחר מות החתן. בנוסף מפורטים בכתובה הסדרים כלכליים נוספים כדוגמת זכותו של החתן ליהנות מפירות נכסיה של האישה. הכתובה נחתמת על ידי החתן בלבד במעמד העדים המייצגים את הכלה, ובמעמד האבות.</p>	<p><b>המנהג המסורתי</b></p>
<p>בטקס הרפורמי הכתובה המסורתית אינה נחתמת, אם משום היותה בלתי שוויונית ואם משום העובדה כי בימינו אין לה כמעט כל משמעות מעשית.</p> <p>תחת שטר הכתובה המסורתי, נחתמת לפני החופה כתובה בה מצהירים בני הזוג במשותף על הערכים שהם מבקשים להציב בבסיס חייהם המשותפים, שאיפותיהם ותקוותיהם. שטר הכתובה כולל הצהרה על התאריך והמקום של טקס החופה, אמירה של כל אחד מבני הזוג, הצהרה משותפת וחתימה של העדים, הרב ובני הזוג. את נוסח הכתובה מעצבים החתן והכלה. ניתן להסתייע בנוסחים קיימים, המוצגים בהמשך בשער ו'.</p> <p>חתימת הכתובה נעשית, בנוכחות החתן והכלה, הורי בני הזוג והעדים.</p>	<p><b>המנהג המתחדש</b></p>

**ב. הכניסה לחופה.**

<p>החופה מסמלת את ביתם החדש של החתן והכלה. אשר על כן הצעידה אל החופה מסמלת את כניסתם של בני הזוג לשלב חדש בחייהם ואת ראשית חייהם המשותפים.</p>	<p><b>תוכן ומשמעות</b></p>
<p>החופה מסמלת את בית החתן אליו נכנסת הכלה. כניסתה של הכלה לחופה היא אחת מן הדרכים ההלכתיות לביצוע "קניין החופה". דרך הלכתית נוספת לביצוע הקניין הוא כיסוי פני הכלה בהינומה ואשר על כן טרם הכניסה לחופה מכסה החתן את פני הכלה בהינומה.</p> <p>על פי המנהג המסורתי, שני האבות מלווים ראשית את החתן אל החופה. לאחר התייצבותו של החתן תחת החופה שתי האמהות מלוות את הכלה.</p>	<p><b>המנהג המסורתי</b></p>
<p>שלוש אפשרויות לאופן הכניסה לחופה:</p> <p>א. המנהג המסורתי: שני האבות מלווים את החתן שתי האמהות את הכלה.</p>	<p><b>המנהג המתחדש</b></p>



## התנועה הרפורמית | יהדות מתקדמת בישראל

<p>ב. כל זוג הורים מלווה את ילדו.</p> <p>ג. בני הזוג נכנסים יחדיו.</p> <p>יודגש כי בכל אחת מן האפשרויות, כולל אפשרות א' ו-ב', הצעדים האחרונים של הכניסה לחופה יעשו במשותף. עם הגעת הכלה לקדמת החופה, החתן יוצא מן החופה ומתייצב למול הכלה. מלווי הכלה (ההורים או שתי האמהות) יכנסו בנפרד. לאחר אמירת ברכת "שהחיינו וקיימנו והגענו לזמן הזה" החתן והכלה יכנסו לחופה יחדיו.</p> <p><b>המלצת הרב:</b> אפשרות א' או ב'. אפשרויות אלו משקפות את הרעיון כי עד החופה בני הזוג משתייכים לשתי יחידות משפחתיות גרעיניות נפרדות ויצירתו של התא המשפחתי הגרעיני החדש נעשית תחת החופה. בנוסף אפשרויות אלו מעניקות ביטוי לחלקם של ההורים במעמד ובכל מה שקדם לו.</p>	
---	--

### ג. ברכות האירוסין המקדימות את מעשה הקידושין ושתיית כוס הברכה הראשונה.

<p>שתי ברכות המקדימות את מעשה הקידושין (החלפת הטבעות) ואשר משוות למעמד אופי חגיגי. הברכות, המופיעות כבר במסכת כתובות בתלמוד הבבלי נאמרות על כוס היין הראשונה. אשר על כן הברכה הראשונה מבין השתיים היא ברכת "בורא פרי הגפן".</p> <p>הברכה השנייה, ברכת "העריות" מסמלת את חובת הנאמנות המינית בין בני הזוג ואת ההכרה כי אנו מציבים גבולות להתנהגותנו המינית בהקשרם של חיי הנישואין.</p>	<b>תוכן ומשמעות</b>
<p><u>נוסח הברכות:</u></p> <p>א. בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.</p> <p>ב. בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוְּנוּ עַל הָעֲרִיּוֹת, וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת, וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂאוֹת לָנוּ, עַל יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשֵׁין. בָּרוּךְ אַתָּה יי, מְקַדֵּשׁ עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲפָה וְקִדּוּשֵׁין.</p> <p>ברוב המנהגים הרב הוא המברך. בעדה התימנית החתן מברך את הברכות.</p> <p>בתום הברכות החתן שותה לבדו מכוס היין ואם הכלה משקה אותה, סמל לעובדה שטרם הקידושין הכלה מצויה באחריות הוריה.</p>	<b>המנהג המסורתי</b>
<p><u>נוסח הברכות:</u></p> <p>ברכה ראשונה זהה: "בורא פרי הגפן".</p> <p>אפשרויות לברכה בשנייה:</p> <p>א. הנוסח המסורתי.</p> <p>ב. נוסח שוויוני המדגיש כי משעת הקידושין בני הזוג מתחייבים בנאמנות הדדית: "ברוך אתה יי אלוהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על העריות, והתיר לנו את הנישואים והנישואות לנו על ידי חופה וקידושין. ברוך אתה יי מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין".</p>	<b>המנהג המתחדש</b>



## התנועה הרפורמית | יהדות מתקדמת בישראל

<p>הדרך המסורתית לשתיית כוסות היין משקפת את מעבר הכלה מאחריות ההורים לאחריות החתן. תחת האפשרות המסורתית מוצעות האפשרויות הבאות לשתיית הכוס הראשונה:</p> <p>א. כל אחד מבני הזוג שותה לבדו מכוס היין.          ב. האמהות או כל זוג הורים יחדיו משקים את בני הזוג (כל הורה את ילדו).</p> <p>בהמשך הטקס, בתום שבע הברכות, בני הזוג ישקו זה את זה בכוס הברכה השנייה.</p> <p><u>המלצת הרב</u>: האפשרות השנייה (השקיה על ידי ההורים) מסמלת את השתייכותם של בני הזוג למשפחות הגרעיניות של ההורים עד לרגע הקידושין, ויש בה מחוות הוקרה ראויה כלפי ההורים.</p>	
--	--

### ד. מעשה הקידושין ההדדי.

<p>המרכיב המשפטי-הלכתי המכונן של הטקס. מרכיב זה מסמל את גמירות דעתם של בני הזוג להתקשר זה עם זה בברית הנישואין ואת המחויבות שנוטל כל אחד מהם כלפי בן זוגו.</p>	<b>תוכן ומשמעות</b>
<p>החתן עונד לכלה טבעת שנקנתה על ידו ושיש לה, לכל הפחות, ערך ממוני מינימאלי של פרוטה אחת. טרם ענידת הטבעת אומר החתן לכלה את משפט הקידושין: "הרי את מקודשת לי בטבעת זו כדת משה וישראל".</p> <p>מסירת הטבעת מתבצעת לעיני שני עדים גברים.</p> <p>לאחר ענידת הטבעת מכריזים הרב, העדים והקהל: "מקודשת, מקודשת, מקודשת".</p>	<b>המנהג המסורתי</b>
<p>הקידושין הם מעשה הדדי הנעשה על ידי כל אחד מבני הזוג בתורו. ניתן לקדש באמצעות טבעות (כפי שהרוב המכריע של הזוגות עושה), אך ניתן לקדש גם באמצעות חפץ אחר או באמצעות שטר עליו נכתבת כוונת הקידושין. אין הכרח שבני הזוג יקדשו זה את זה באותה הדרך.</p> <p>טרם ענידת הטבעת/מסירת החפץ או השטר לבן הזוג נאמר משפט הקידושין: "הרי את/ה מקודשת/ת לי בטבעת/חפץ/שטר זו/זה כדת משה וישראל". ניתן לבחור משפטי קידושין אחרים כי עוד יש בהם הצהרה כי באמצעות מסירת הטבעת/החפץ/השטר בן הזוג השני מקודש.</p> <p>מומלץ לשקול להקדים למשפט הקידושין אמירה אישית אשר תאמר לבן הזוג טרם קידושיו. יש להקפיד כי האמירה תהיה לא ארוכה ובכל מקרה כתובה על כרטיסיה אשר תוגש למקדש על ידי הרב בשלב הקידושין.</p> <p>לאחר מעשה הקידושין של כל אחד מבני הזוג מכריזים הרב, העדים והקהל: "מקודשת, מקודשת, מקודשת".</p>	<b>המנהג המתחדש</b>